

Laura Korte

HEVOSTEN HYVINVOINTI JA SEN VALVONTA LAINSÄÄDÄNNÖSSÄ

Opinnäytetyö

Liiketalouden koulutusohjelma

Toukokuu 2016

KYAMK
University of Applied Sciences

Tekijä/Tekijät	Tutkinto	Aika
Laura Korte	Oikeustradenomi	Toukokuu 2016
Opinnäytetyön nimi		41 sivua
Hevosten hyvinvointi ja sen valvonta lainsäädännössä		
Toimeksiantaja		
Kivisaaren Oriasema		
Ohjaaja		
Lehtori Päivi Ollila		
Tiivistelmä		
<p>Opinnäytetyön aiheena on hevosten hyvinvointi ja sen valvonta lainsäädännössä. Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia, mitä ovat hevosten hyvinvoinnin edellyttämät vähimmäisvaatimukset lainsäädännössä, miten eläinsuojeluvalvonta toteutuu käytännössä ja minkälaisia rikkeitä voi tapahtua. Työssä on käyty läpi hevosten hyvinvointiin liittyvä keskeinen lainsäädäntö, hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä, eläinsuojeluviranomaisten toimintaa sekä hyvinvoinnin laiminlyömisestä johtuvia seuraamuksia.</p> <p>Opinnäytetyössä käytettiin tutkimusmenetelmänä kvalitatiivista tutkimusta. Työssä on käytetty lähdeaineistona ajantasaista lainsäädäntöä, haastattelua, oikeustapauksia, kirjallisuutta, internetlähteitä ja artikkeleita. Valvontaeläinlääkärin haastattelulla ja oikeustapauksilla pyrittiin saamaan konkreettista näkökulmaa ja käytännön esimerkkejä aiheeseen.</p> <p>Työn tuloksena voidaan todeta, että hevosten hyvinvointi on parantunut lainsäädännön ja valvonnan kehittymisen myötä. Valvontaviranomaisten lisääntyneiden resurssien ansiosta eläinsuojelutarkastuksia tehdään nykyään enemmän. Hevosten hyvinvointiin kohdistuneet laiminlyönnit ovat enimmäksessä osassa tapauksista korjattavissa eläinsuojeluviranomaisen neuvoilla tai määräyksillä. Eläinsuojelussa, sen valvonnassa ja laiminlyönneistä saatavissa rangaistuksissa riittää kuitenkin vielä kehitettävää.</p>		
Asiasanat		
Hevosten hyvinvointi, eläinsuojelulainsäädäntö, eläinsuojeluvalvonta, eläinsuojelurikos		

Author (authors)	Degree	Time
Laura Korte	Bachelor of Business Administration	May 2016
Thesis Title		
Welfare of horses and laws that supervise it		41 pages
Commissioned by		
Kivisaaren Oriasema		
Supervisor		
Päivi Ollila, Senior Lecturer		
Abstract		
<p>The subject of this thesis is well-being of the horses and surveillance legislation. The objective of this thesis was to research what are the minimum demands of horses well-being in legislation, how surveillance of animal protection comes true in practice and what kind of negligence can happen. The thesis goes through the key legislation related to welfare of horses, factors affecting the welfare, animal protection authorities and consequences caused by breaches of well-being.</p> <p>Qualitative research was used as a research tool in the thesis. Current legislation, an interview, the cases of law, some literature, internet sources and some articles were used as material sources for the thesis. It was aimed to get practical perspective and concrete examples of the subject through the interview with a surveillance vet and the legal cases.</p> <p>The results of the research show that horses well-being has improved because legislation and surveillance have developed in the course of time. Because of the increased resources of the surveillance authorities animal protection is implemented to a bigger extent nowadays. The majority of cases of horses welfare neglect were settled by surveillance authority advice and regulations. In any case there is still room for development in the issues of possible penalties in the field of animal protection, its surveillance and neglect.</p>		
Keywords		
horses well-being, animal protection legislation, animal well-being surveillance, animal well-being offences		

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

LYHENNELUETTELO

1	JOHDANTO	7
1.1	Tutkimuksen tarkoitus	7
1.2	Aiheen valinta	7
1.3	Tutkimusmenetelmä	8
1.4	Tutkimuksen rakenne	8
2	HEVOSTEN HYVINVOINTI	9
2.1	Hyvinvoinnin määritelmä	9
2.2	Eläinsuojelulainsäädäntö	10
3	ELÄINSUOJELU	11
3.1	Hevosten hoito ja pito	11
3.1.1	KäO:2013:737	16
3.1.2	KäO:2011:702	17
3.1.3	KäO:2014:129642 ja HO:2014:990	18
3.2	Hevosten hyvinvointi kilpailupaikalla	19
3.3	Hevoskuljetukset	20
3.4	Eläinsuojelu lopetuksessa ja teurastuksessa	23
4	ELÄINSUOJELUN VALVONTA	23
4.1	Eläinsuojeluviranomaiset Suomessa	25
4.2	Maa- ja metsätalousministeriö	26
4.3	Elintarviketurvallisuusvirasto Evira	26
4.4	Aluehallintovirasto	26
4.5	Paikalliset viranomaiset	27

4.6	Muut eläinsuojeluviranomaiset.....	27
4.7	Eläinsuojeluvalvoja	28
4.8	Eläinsuojeluvalvonnan toteutuminen	28
4.9	Valvontaeläinlääkärin näkökulmia hevosten hyvinvointiin.....	30
5	ELÄINSUOJELURIKOKSET.....	31
5.1	Eläinsuojelurikokset Suomessa	31
5.2	Eläinsuojelurikos.....	32
5.3	Lievä eläinsuojelurikos.....	32
5.4	Törkeä eläinsuojelurikos	32
5.5	Eläinsuojelurikkomus	33
5.6	Eläintenpitokielto ja eläintenpitokieltorekisteri.....	34
5.7	Eläinsuojelurikokseen liittyvä menettämisseuraamus	35
6	TULOSTEN JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	35
	LÄHTEET.....	39

LYHENNELUETTELO

ESA	Eläinsuojeluasetus 7.6.1996/396.
ESL	Eläinsuojelulaki 4.4.1996/247.
Evira	Elintarviketurvallisuusvirasto
HO	Hovioikeus
KäO	Käräjäoikeus
MKRL	Maankäyttö- ja rakennuslaki 5.2.1999/132.
MMM	Maa- ja metsätalousministeriö
RL	Rikoslaki 19.12.1889/39.
VNA	Valtioneuvoston asetus

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen tarkoitus

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on löytää vastaus seuraaviin tutkimuskysymyksiin: mitä ovat hevosten hyvinvoinnin edellyttämät vähimmäisvaatimukset lainsäädännössä, miten eläinsuojeluvalvonta käytännössä toteutuu ja min-kälaisia rikkeitä voi tapahtua? Tutkimuksessani selvitän hevosen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä, eläinsuojeluviranomaisten toimintaa sekä hyvinvoinnin lai-minlyömisestä johtuvia seuraamuksia. Työssä käydään läpi hevosten hyvinvointiin liittyvä keskeinen eläinsuojelulainsäädäntö. Tutkimuksessa käytetään hyödyksi valvontaeläinlääkärin haastattelua ja oikeustapauksia sekä niiden ratkaisuja. Niillä saadaan työhön konkreettisia esimerkkejä. Tavoitteena on kartoittaa ja selittää useita eri lain- ja asetusten kohtia, jotka on konkreettisesti otettava huomioon hevosten hyvinvoinnin näkökulmasta toimittaessa hevos-alalla niin harrastajana kuin yrittäjänäkin.

1.2 Aiheen valinta

Opinnäytetyön aiheen valinta oli erityisen haastavaa ja vei oman aikansa. Aihe vaihtui muutaman kerran, mutta lopulta löysin sellaisen, mikä on mielestani hyvä ja minulle sopiva. Aiheen valinnan vaikeuteen vaikutti myös se, että todella monesta aiheesta oli jo tehty opinnäytetyö. Haastavuutta tuotti lähde-materiaalin etsiminen; kaikista aiheista ei löytynyt juurikaan lähteitä, jotka taas ovat tarpeellisia työn tekemiseen. Valitsin lopulta aiheen eläinsuojelulainsäädännön puolelta, koska aihe on minulle tärkeä ja pidän asian tutkimista mielenkiintoisena sekä hyödyllisenä. Koulussa opiskellut asiat eläinsuojelulain-säädännöstä sekä työskentelyni hevosalalla ovat antaneet jo olemassa olevaa teorian tietoa tämän opinnäytetyön tekemiseen. Tulen varmasti olemaan aina jollain tavalla tekemisissä hevosten kanssa ja uskon työn tuloksista olevan hyötyä minulle tulevaisuudessakin sekä myös muille hevosten parissa toimi-ville.

1.3 Tutkimusmenetelmä

Käytän opinnäytetyössäni tutkimusmenetelmänä kvalitatiivista eli laadullista menetelmää, koska siinä ollaan kiinnostuneita tekstin ymmärtämisestä ja tutkitaan sitä mahdollisimman yksityiskohtaisesti. Tutkimusmenetelmässä on tarkoituksena aineiston analysoinnin avulla löytää uutta tietoa. Työssä käytetään tutkimusmetodina eli tutkimustapana kirjoituspöytä tutkimusta, jossa käytetään hyväksi ja hyödynnetään jo valmiiksi olemassa olevaa muiden tuottamaa lähdeaineistoa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 164–165.) Käytän työssä lähdeaineistona aiheeseen liittyvää lainsäädäntöä, haastattelua, oikeustapauksia, kirjallisuutta, lehtiartikkeleita ja internetsivustoja. Kirjallisuutta kyseiseen aiheeseen oli hieman vaikeaa löytää, mutta työssä on kuitenkin saatu hyödynnettyä erilaisia hevosten hyvinvointiin ja hyvinvoinnin valvontaan liittyvää kirjallisuudesta löytyvää materiaalia. Internetsivustoilta löytyi aiheeseen laajasti käytettävää lähdeaineistoa. Työssä pyritään käyttämään ja avaamaan lukijalle selkeästi lähdeaineistoa, jotta lukijan on helppo ymmärtää tekstiä. Pääasiassa aineisto on tullut eläinsuojelulainsäädäntöön ja eläinsuojeluasetuksiin liittyvistä lähteistä, ja sitä käytetään suurimmaksi osin hyödyksi aihetta tutkittaessa.

1.4 Tutkimuksen rakenne

Työn kokonaisuus rakentuu kuudesta eri osa-alueesta. Toisessa osiossa käydään läpi, mitä hevosen hyvinvointi yleisesti tarkoittaa sekä eniten merkitsevät lait ja asetukset eläinsuojelun ja hyvinvoinnin kannalta. Kolmannessa osiossa käydään läpi lakien ja asetusten sekä muiden lähteiden määräyksiä, jotka koskevat hevosten hoidossa, kuljetuksessa sekä muussa hyvinvoinnissa. Neljännessä luvussa kerrotaan eläinsuojelun valvonnasta, valvontaviranomaisista sekä heidän tehtävistään. Viidennessä osiossa taas selitetään eläinsuojelurikosten aiheuttamat seuraamukset ja kuudennessa luvussa pohditaan työn onnistumista, ongelmia sekä päätelmiä.

2 HEVOSTEN HYVINVOINTI

2.1 Hyvinvoinnin määritelmä

Hevosalan toiminta jakaantuu tasaisesti raviurheilu-, ratsastus-, kasvatus- ja hevosharrastustoimintaan. Toiminnassa voidaan olla mukana täysipäiväisesti yrittäjänä tai vaikka vain harrastajana. Hevostalous on näkyvästi esillä myös Suomessa. Suomessa on noin 16 000 tallia ja ala työllistää yli 15 000 henkilöä. Hevosia on Suomessa noin 75 000. Hevosalan ja hevosen rooli kehitty jatkuvasti muun yhteiskunnan mukana. Hevosalan palveluntarjonta on kehittynyt vuosien saatossa laajemmaksi, ja hevosta pidetään hyvinvoinnin edistäjänä esimerkiksi kuntoutuspalveluissa. (Hippos 2014, 2.)

Hevosala on jatkuvasti kasvussa ja sitä kautta myös sen haasteet. Hevosten ja tallin pitoa koskevat erilaiset lait, asetukset, määräykset ja säädökset, joita on noudatettava. Niiden avulla pyritään saavuttamaan hevosten hyvinvointi ja oikeanlainen hoito sekä elinympäristö. Hevosten kanssa toimiessa tulee kyetä tarkastelemaan lajia ennen kaikkea hevosen hyvinvoinnin kannalta. Se, että ihmisiä kiinnostaa yhä enemmän hevosharrastukset, raviurheilu ja ratsastus, luo myös edellytykset entistä enemmän hevosten hyvinvoinnin parantumiseen. Yksi niistä on riittävä eläinsuojelutyö.

Hevosen lajityypillisten tarpeiden tunteminen on ensiarvoisen tärkeää hevosen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Eläinsuojelumääräykset antavat alimman tarvetason eläinten pidolle. Niiden vähimmäisvaatimusten mukaan kaikkien tulisi toimia, vaikka ne eivät vielä takaa sopivaa hyvinvoinnin tasoa. Hyvinvoiva hevonen on sosiaalinen, henkisesti ja fyysisesti terve, olosuhteisiin hyvin sopeutuva, saa toteuttaa lajityypillistä käyttäytymistään ja viihtyy laumassa. Lajityypillinen käyttäytyminen tarkoittaa hevosten luontaista käyttäytymistä, eli hevonen tarvitsee suuria alueita päivittäiseen ulkoiluun, liikkumiseen ja tallissa oloon, riittävästi ravintoa ympärivuorokauden sekä laumassa eläminen on tärkeää. Hyvinvointiin vaikuttaa ympäristön tapahtumiin ja olosuhteisiin sopeutuminen. Hyvinvointiin voidaan myös vaikuttaa pito-olosuhteilla, hoidolla ja käsittelyllä. (Lehmonen 2013, 8.)

Hevosten hyvinvointia ja pitoa koskevat yleisimmät ja pääasiassa käytetyimmät lait, jotka määräävät hyvinvoinnin tasoa ovat eläinsuojelulaki, eläinsuojeluasetus ja valtioneuvoston asetus hevosten suojelusta, eläinkuljetuslaki sekä

eläinkuljetusasetus. Näillä pyritään edistämään eläimen hyvinvointia ja hyvää kohtelua.

2.2 Eläinsuojelulainsäädäntö

Eläinsuojelulain (ESL) 1. luvun 1. pykälän mukaan lain tarkoituksena on suojella eläimiä kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta parhaalla mahdollisella tavalla sekä edistää eläinten hyvinvointia ja kohtelua. Eläimille on kielletty aiheuttamasta tarpeetonta kipua, tuskaa tai kärsimystä. Kivulla tarkoitetaan mahdollista aiheutettua fyysistä kipua, tuskalla pelkoa ja ahdistusta sekä kärsimyksellä henkistä hyvinvointiin vaikuttamista. Eläimen omistajan tai haltijan on edistettävä eläinten terveyden ylläpitämistä sekä otettava huomioon eläinten fysiologiset sekä käyttäytymistarpeet. (ESL 2:3.) Fysiologisilla tarpeilla tarkoitetaan elimistön asianmukaiseen toimintaan perustuvia tarpeita, esimerkiksi riittävän ja oikeanlaisen ravinnon saantia sekä liikunnan tarvetta. Käyttäytymistarpeilla taas tarkoitetaan mahdollisuutta käyttäytyä rodulle tyypillisellä tavalla.

Eläinsuojelulainsäädäntö asettaa hevosen omistajalle ja haltijalle pitopaikkaan, hoitoon, kohteluun ja käsittelyyn sekä kuljetukseen liittyviä vaatimuksia, joihin on jokaisen eläimen omistajan tai haltijan hyvä perehtyä (Hippos 2012, 3). Eläinsuojelulaki asettaa ihmisille velvollisuuden kohdella eläimiä asianmukaisesti.

Eläinsuojeluasetuksen tarkoituksena on säätää eläinten pitopaikasta, hoidosta, kohtelusta ja käsittelystä. Asetus sisältää tarkempia säännöksiä siitä, mitä on pidettävä tarpeettoman kärsimyksen, kivun ja tuskan tuottamisena eläimelle. Se joka omistaa tai ottaa hoidettavakseen eläimen, on velvollinen vastaamaan eläimen hyvinvoinnista ja ravinnon saannista siihen asti, kunnes joku toinen ottaa vastuun itselleen. Asetuksen on tarkoitus säätää eläinsuojelulakia yksityiskohtaisempia määräyksiä.

Valtioneuvoston asetuksessa hevosten suojelusta säädetään tarkemmat vaatimukset hevosten pitopaikkaa, pitopaikan tilavuuksia, käytettäviä laitteita ja välineitä, hoitoa, kohtelua ja käsittelyä koskien. Tässä asetuksessa säädetään

tarkat tila- ja korkeusvaatimukset hevosten pitopaikoille. Valtioneuvoston asetus hevosten suojelusta täydentää hevosen osalta eläinsuojelulaissa ja eläinsuojeluasetuksessa annettuja vaatimuksia.

Eläinkuljetuslain 1. luvun 1. § mukaan lain tarkoituksena on suojella eläimiä kuljetuksessa ja sen aikana sairastumiselta, vahingoittumiselta ja kaikelta muulta, mikä voi aiheuttaa tarpeetonta kipua, tuskaa tai kärsimystä. Eläinten kuljetuksessa tulee noudattaa samanlaisia käytäntöjä kuin eläinten muussakin kohtelussa. Eläinkuljetusasetus taas säätelee eläinten suojelua kaupallisen kuljetustoiminnan yhteydessä. Siinä säädetään tarkemmin kuljetuksen yleisiä edellytyksiä.

Eläinsuojelumääräyksiä tulee noudattaa kaikessa eläimiin liittyvässä toiminnassa. Määräykset asettavat yhteiskunnallisesti sovitun tarvetason eläinten pidolle ja ovat siten vähimmäisvaatimuksia. Eläinsuojelulaki ja -asetukset antavat siis vain määräyksiä, joiden mukaan tulee toimia, mutta ne eivät vielä takaa niiden täyttymistä eivätkä oikeanlaista hyvinvoinnin tasoa hevoselle. Joidenkin määräysten tulkinta saattaa olla vaikeaa ja kokonaistilanne hyvinvoinnin kannalta on tärkeämpää. (Lehmonen 2013, 4.)

3 ELÄINSUOJELU

3.1 Hevosten hoito ja pito

Hevosen päivittäisellä oikeanlaisella hoidolla pyritään tyydyttämään hevosen fyysiset ja psyykkiset tarpeet. Hevosen täytyy saada ravintoa ja vettä sen tarpeita vastaavasti. Sillä pitää olla myös mahdollisuudet liikkumiseen, sosiaaliseen kanssakäymiseen ja lepäämiseen.

Eläinsuojelulain (ESL) 2. luvun 3. pykälässä säädetään, että hoidossa on otettava huomioon hevosen fysiologiset ja käyttäytymistarpeet sekä edistettävä terveyden ylläpitämistä. Fysiologisilla tarpeilla tarkoitetaan eläimen elimistön tarpeita, esimerkiksi ravinnon ja liikunnan tarvetta. Käyttäytymistarpeilla taas tarkoitetaan mahdollisuutta käyttäytyä rodun vaatimalla tavalla. Jokainen henkilö on velvollinen kohtelemaan eläintä sille tarkoitettuihin tavoin. (Haapa 2000, 8.) Hoidossa olevaa eläintä ei saa hylätä tai jättää ilman minkäänlaista hoi-

toa. Jokaisen eläimen on saatava riittävästi oikeanlaista ravintoa, ja vaarallisten ravintoaineiden antaminen on kielletty. (ESL 2:5.) Oikeanlainen ravinto ja oikea ravinnon määrä päivittäin määräytyvät hevosen iän, koon, rodun, terveydentilan ja valmennuksen perusteella. Eläinsuojeluasetuksen (ESA) 3. luvun 10. pykälän mukaan hevosen hyvinvointia on seurattava päivittäin ja kunto sekä terveydentila tarkastettava vähintään kerran päivässä. Eläimelle on hankittava asianmukaista hoitoa sen sairastuessa tai vahingoittuessa. Sairaudesta tai vammasta riippuen tilanteen niin vaatiessa on eläin lopetettava tai teurastettava. (ESA 3:11.) Eläimen lopettamisen saa tehdä vain osaava henkilö, esimerkiksi eläinlääkäri. Toimenpide on tehtävä niin, ettei siitä aiheudu eläimelle tarpeetonta kipua tai kärsimystä. (ESA 10:30.)

Hevosen terveydentilan ylläpitämiseen kuuluvat myös erilaiset lääkitykset. Lääkityksistä on pidettävä asianmukaista kirjanpitoa. Tämä koskee kaikkia lääkkeitä, joita hevoselle on annettu. Kirjanpito on tarvittaessa näytettävä valvontaviranomaisille. Ravihevosten lääkitys on tarkkaa mahdollisten dopingepäilyjen takia, ja hevosta teurastettaessa on lääkkeitä, joita ei saa antaa ennen teurastusta ja lääkkeen antamisesta kuuluu olla kulunut tietty aika. (Pesonen, Virtanen & Jansson 2008, 21.)

Hevosen tulee saada toteuttaa lajityypillistä käyttäytymistään, olla laumassa ja saada riittävästi mahdollisuuksia ulkoiluun. Hevosta on pidettävä sellaisessa ympäristössä, jossa on huolehdittu tallin ja ympäristön turvallisuudesta. On myös huolehdittava hevosen ja tallin puhtaudesta. Pitopaikan ja hevosen puhtaudella on vaikutus hevosen hyvinvointiin ja terveyteen. (ESA 1:4, 3:8.) Hevosta on kohdeltava ja käsiteltävä rauhallisesti, eikä sitä saa tarpeettomasti pelotella käsittelyn yhteydessä (ESA 4:12).

Hevosten pitopaikalla tarkoitetaan paikkaa, jossa eläimiä pidetään ja hoidetaan pysyvästi tai tilapäisesti. Hevosten yleisimmät pitopaikat ovat talli ja pihatto. Hevosten pidon ollessa ammattimaista tai laajamittaista on siitä tehtävä kirjallinen ilmoitus aluehallintovirastoon. Toiminta on tämänlaista, kun hevosia on vähintään kuusi ja niitä esimerkiksi valmennetaan, hoidetaan tai kasvatetaan (ESA 8:26). Tallitiloilla on suuri merkitys hevosten hyvinvointiin. Hevosen omistajan tai hoitajan velvollisuutena on huolehtia hevosen päivittäisestä hyvinvoinnista ja tallitilojen sekä ympäristön siisteydestä. Valtioneuvoston ase-

tuksessa hevosten suojelusta (VNA) 2. pykälän mukaan hevonen tarvitsee turvallisen, tilavan ja puhtaan pitopaikan. Eläinsuojeluasetuksen (ESA) 1. luvun 1. §:ssä hevosen pitopaikka sekä pitopaikan rakenteet ja laitteet on suunniteltava, rakennettava ja huollettava siten, että se on eläimelle turvallinen. Pitopaikka on rakennettava niin, että vaaratilanteessa hevoset on pystyttävä poistamaan tiloista turvallisesti. Pitopaikan tulee olla riittävän tilava, jotta hevonen voi liikkua, nousta makuulta sekä syödä ja juoda mahdollisimman luonnollisessa asennossa. Hevosten hyvinvoinnin ja terveyden kannalta tallin lämpötilan ja valaistuksen on oltava hevoselle sopivia, ilmanvaihdon on oltava riittävää ja jatkuvalla melulle altistumista tulee välttää. (ESA 1:2.) Tallin, pihaton tai ulkoilualueen tulee suojata riittävästi kaikissa sääolosuhteissa. Hevosen on päästävä liikkumaan tallissa, pihatossa tai ulkona turvallisesti ja esteettömästi. (VNA 4. §.) Tallin olosuhteista tärkein asia on sisäilman laatu, ja ilmanvaihdon toimiminen on tärkeää, etteivät hevosen hengityselimet joudu koville.

Tallin karsinan, pihaton tai ulkoilualueen on oltava rakenteiltaan ja materiaaleiltaan hevosille sopivia; materiaalit eivät saa olla hevosille myrkyllisiä tai muutenkaan haitallisia. Karsinoita rakennettaessa on otettava huomioon väliseinät, jotta vierekkäin olevat eivät pysty vahingoittamaan toisiaan. Hevosen pitopaikan sisäkorkeuden tulee olla vähintään hevosen säkäkorkeus kerrotuna luvulla 1,5, mutta sisäkorkeuden on kuitenkin aina oltava vähintään 2,2 metriä. (VNA 3. §.) Ulkoilualueen tulee olla riittävän tilava hevosen kokoon ja niiden lukumäärään nähden. Hevosen täytyy pystyä havaitsemaan helposti aitausmateriaali, joka ei saa olla piikkilankaa. (VNA 7. §.) Valtioneuvoston asetuksessa hevosten suojelusta asetetaan siis yksityiskohtaiset vaatimukset ja edellytykset hevosen pitopaikalle, käytettäviä laitteita ja välineitä, eläinten hoitoa, kohtelua sekä käsittelyä kohtaan.

Tallia tai pihattoa rakennettaessa on otettava huomioon laissa säädetyt tarkat vaatimukset tallirakennuksen, tallin karsinoiden ja pihatton tilavaatimuksista sekä korkeudesta. Karsinalle ja hevospihatolle on määritelty vähimmäiskoot. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa tuettavaa rakentamista koskevista hevostalourakennusten rakennusteknisistä ja toiminnallisista vaatimuksista (MMM) 2. pykälässä säädetään, että hevostalourakennusten suunnittelussa ja rakentamisessa on noudatettava Suomen rakentamismääräyskokoelman määräyksiä sekä ohjeita. On noudatettava myös eläinsuojelulainsäädännön hevosten pidolle asettamia eläinsuojeluvaatimuksia. Uusien 31.12.2000

jälkeen käyttöön otettujen tallirakennusten on täytettävä säädetyt tila- ja korkeusvaatimukset käyttöön otettaessa. Vanhojen talli- ja pihattorakennusten on ollut täytettävä vaatimukset viimeistään 1.1.2014 (Hippos 2011,14).

Karsinan vähimmäistilavuus määräytyy ponin tai hevosen säkäkorkeuden mukaan. Säkäkorkeudeltaan enintään 1,08 metriä korkean ponin karsinan pinta-alaksi riittää 4 m². Säkäkorkeudeltaan 1,49–1,60 metriä olevan normaalikokoisen hevosen karsinan pohjapinta-alan tulee olla 8 neliometriä. Varsomiskarsinan pohjapinta-alan tulee olla edellä mainitun kokoisella hevosella 10 neliometriä, jotta tilaa on riittävästi. (Valtioneuvoston asetus hevosten suojelusta, liite 1.) Laissa säädetyt karsinan tilavuudet riippuvat aina hevosen koosta, mitä isompi hevonen, sitä enemmän se tarvitsee tilaa. Tallirakennuksen tai pihatton sisäkorkeuden on oltava vähintään hevosen säkäkorkeus kerrottuna luvulla 1,5, kuitenkin aina vähintään 2,2 metriä (Valtioneuvoston asetus hevosten suojelusta 3. §).

Karsinan oviaukon leveyden tulee olla vähintään 1,1 metriä ja korkeuden vähintään 2,2 metriä. Uudisrakennuksissa kahden karsinarivin välisen käytävän leveyden on oltava vähintään 2,5 metriä sekä yhden karsinarivin ja seinän välisen käytävän leveyden vähintään 2,0 metriä. Peruskorjatussa eläinsuojassa sekä uusissa ponitalleissa saa käytävän leveys olla vähintään 2,0 metriä, jos käytävän pituus on alle 12 metriä. Mikäli hevoset voivat työntää päänsä karsinasta käytävälle tai karsinoiden ovet avautuvat käytävälle, on käytävän leveyden oltava vähintään 2,5 metriä. (MMM 6. §.)

Pihattotallilla tarkoitetaan rakennusta, jossa hevosilla on vapaa pääsy ulos ja sisään. Hevoset asuvat yleensä ympärivuorokautisesti pihatossa kesällä ja talvella. Pihattona voi toimia tilava rakennus ja sen ympäristö, jossa on huomioitu hevosen tarpeet niin lepäämiseen, ruokailuun kuin sääolosuhteisiin. Sellaisessa pihattotallissa, jossa hevosten ruokailualueet ovat eri paikassa kuin makuualue, tulee olla täysikasvuista hevosta kohden tilaa 80 % yksittäiskarsinan pinta-alasta (Valtioneuvoston asetus hevosten suojelusta liite 3). Pihattotallissa tai tarhassa on oltava makuualueita riittävästi, jotta kaikki hevoset voivat halutessaan asettua yhtä aikaa makuulle. Pihatton on oltava niin tilava, että monen hevosen ollessa siellä samanaikaisesti vaaratilanteita ei synny.

Hevostallin ja -pihatton uloskäyntiovien leveys yli kymmenen hevosen tallissa on vähintään 1,5 metriä ja korkeus 2,2 metriä. Ovia on oltava vähintään kaksi.

Paloturvallisuuden vuoksi matka uloskäynnille saa olla enintään 30 metriä. (MMM 5. §.) Tallirakennuksia rakentaessa tai uudistaessa lain mukaisesti on otettava huomioon myös säädökset paloturvallisuudesta.

Maankäyttö- ja rakennuslain (MKRL) 17. luvun 124. §:ssä kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtävänä on valvoa rakennustoimintaa ja että rakentamisessa noudatetaan, mitä laissa määrätään. Rakennusvalvontaviranomainen suorittaa valmiiksi ilmoitettuun rakennustyöhön loppukatselmuksen. Rakennusta ei saa ottaa käyttöön ennen kuin loppukatselmus on tehty ja hyväksytty. Katselmuksessa tarkastetaan, että rakennustyö on suoritettu lain antamien määräysten ja säädösten mukaan. (MKRL 20:153.) Tässä tapauksessa noudatetaan hevostallirakennukseen määrättyjä korkeus- ja tilavaatimuksia, jotka on määritelty hevosen hyvinvoinnin parhaaksi.

Tulipalon sattuessa hevosten turvallisuus on ihmisten käsissä. Hevostallirakennus tulee suunnitella ja rakentaa paloturvalliseksi käyttötarkoituksen edellyttämällä tavalla. Rakennuksen rakenteiden on oltava sellaiset, että palon sattuessa ne kestävät vähimmäisajan ja rakennuksessa olevat ehtivät pelastautumaan. (MKRL 17:117 b.) Myös tallin ympäristö tulee suunnitella niin, että tulipalon leviämistä pystytään estämään. Valtioneuvoston asetuksessa pelastustoimesta 1.§ mukaan on toimijalla velvollisuus laatia kirjallinen pelastussuunnitelma ympäristölupaa edellyttäviin eläinsuojiiin. Pelastussuunnitelma laaditaan mahdollisia vaara- ja onnettomuustilanteita varten ja siinä kerrotaan, kuinka hätätilanteessa tulee toimia. Ympäristönsuojeluasetuksen 1. luvun 2. § mukaan tämänkaltaisia ympäristölupaa edellyttäviä eläinsuojia hevostoimialalla ovat vähintään 60 hevosen tai ponin tallit.

Tulipaloja pystytään ehkäisemään tai palon leviämistä välttämään, kun ohjeet ja toimintatavat ovat kaikille selvät. Palon sattuessa hevostalleilla tulisi käyttää alkusammutusvälineitä. Alkusammutusvälineitä voivat esimerkiksi olla jauhesammutin ja letkullinen vesipiste. Jauhesammutin tulee sijoittaa ulko-oven lähelle, ja jokaisessa tallissa tulee olla omansa. Sammuttimia tulee huollattaa tietyin väliajoin, jotta ne ovat kunnossa tositilanteissa. Sammuttimia tarkastavat Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (TUKES) hyväksymät toimijat. Ulkotiloissa olevat sammuttimet tulee huollattaa vuoden välein ja sisätiloissa olevat kahden vuoden välein. (Airaksinen & Heiskanen 2013, 33–34.)

3.1.1 KäO:2013:737

Kymenlaakson käräjäoikeuden ratkaisussa R 13/737, A on tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta jättänyt eläimen tarpeellista ravintoa ja hoitoa vaille sekä kohdellut eläintä tarpeetonta kärsimystä aiheuttaen. A on laiminlyönyt huolehtia siitä, että hoidossaan oleva B:n kokonaisuudessaan omistama varsa saa riittävästi ravintoa ja tarpeellista hoitoa. B on siirtänyt 17.11.2012 aliravitun ja huonokuntoisen varsansa toiselle tilalle hoidettavaksi. Eläinlääkäri on joutunut lopettamaan varsan 19.11.2012.

A on kiistänyt menetelleensä syytteessä kerrotulla tavalla. A on kertonut hoitaneensa B:n omistuksessa ollutta varsaa asianmukaisella tavalla. A:n mukaan varsaa oli hoidettu normaalisti niin kuin muitakin A:lla olevia hevosia ja ravinnon sekä veden saannista oli päivittäin huolehdittu. Varsa on mennyt A:lle hoitoon kesäkuun lopussa, jonka jälkeen B on käynyt katsomassa sitä noin kolmen viikon välein. B:n mielestä varsa on ollut hyväkuntoinen, ennen kuin kunto on heikentynyt B:n mielestä marraskuussa, jolloin B siirsi varsan muualle hoitoon. (Kymenlaakson käräjäoikeus R 13/737.)

Eläinlääkäri on todistelussaan kertonut, että varsa oli selkeästi aliravittu ja huonossa kunnossa. Kunnan heikentymisen takia varsa jouduttiin lopettamaan. Eläinlääkäri on kertonut, että huonokuntoisuuden syynä on huonolaatuinen ravinto tai sairaus. Varsan joutumiseen niin huonoon kuntoon on mennyt viikkoja ja tässä tapauksessa ehkä kuukausi. Normaali hevosen hoito edellyttää lain mukaan eläimen tarkkailua ja eläinlääkäri on syytä kutsua, jos eläin alkaa näyttää laihalta ja huonokuntoiselta. A ei ole kuitenkaan kutsunut eläinlääkärää katsomaan varsaa, ja tämän vuoksi A:n katsotaan syyllistyneen eläinsuojelurikokseen. (Kymenlaakson käräjäoikeus R 13/737.)

Käräjäoikeus katsoo, ettei voida pitää selvitetynä, että A:n hoidossa ollut varsa olisi jätetty vaille tarpeellista ravintoa. Käräjäoikeus katsoo kuitenkin selvityksi, että varsa on jäänyt vaille tarpeellista hoitoa. Käräjäoikeus toteaa A:n syyllistyneen eläinsuojelurikokseen, ja A joutuu korvaamaan B:lle hevosen lopettamisesta aiheutuneet vahingot. (Kymenlaakson käräjäoikeus R 13/737.)

3.1.2 KäO:2011:702

Kymenlaakson käräjäoikeuden ratkaisussa R 11/702, A on tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta jättämällä tarpeellista hoitoa vaille ja kohdellut hoidossaan ja vastuullaan olevia eläimiä tarpeetonta kärsimystä, kipua ja tuskaa aiheuttaen. Eläinten pitopaikat eivät ole olleet eläinsuojelulain edellyttämällä tavalla tilavat, suojaavat, puhtaat ja turvalliset ottaen huomioon kunkin eläinlajin tarpeet. A:n tilalla on muitakin eläimiä kuin hevosia.

Eläinlääkäri on käynyt tekemässä A:n tilalle tarkastuksen. A:n tilalla olevilla kahdella hevosella ei ole ollut ulkotarhassa tarvittavaa säänsuojaa. Lain ja asetusten mukaan hevosen tulee päästä suojaan erilaisissa sääolosuhteissa. Tilalla havaittuja puutteita ei ole eläinlääkäri huomautuksista huolimatta korjattu. A on kuitenkin kertonut, että puutteet on korjattu ja A ei ole tiennyt lain ja asetusten määrittämistä vaatimuksista. A:n terveydentilaa ei pidetä riittävän hyvänä, jotta A kykenisi huolehtimaan eläimistä. (Kymenlaakson käräjäoikeus R 11/702.)

Eläinlääkäri on kertonut todistelussaan käyneensä A:n tilalla tekemässä tarkastuksia kymmenen kuukauden aikana seitsemän kertaa. Hevosten sisätiloissa on ollut tavaraa, ja tämän takia hevosten turvallisuus on vaarantunut ja loukkaantumisriski on ollut huomattava. Hevosilla on lain ja asetusten mukaan oltava säänsuoja. Tämä tarkoittaa sitä, että hevonen voidaan tarvittaessa ottaa talliin tai muuhun vastaavaan suojaan. A:n tilalla hevosten suojassa on ollut romua eikä ole ollut kunnollista suojaa. Eläinlääkäriin asettamista korjausmääräyksistä huolimatta oli myöhemmin tarkastuksessa havaittu edelleen puutteita. (Kymenlaakson käräjäoikeus R 11/702.)

Lainsäädännön asettamat vaatimukset eivät välttämättä takaa hevosten hyvinvointia. A on aiheuttanut eläimille kärsimystä, kipua ja tuskaa säänsuojien puuttumisella ja riittämättömällä huolehtimisella siitä, etteivät hevoset loukkaannu. Käräjäoikeus katsookin, että A:n hoidossa ja vastuulla olevien eläinten osalta on ollut syytteessä kerrotut puutteet. Käräjäoikeus ei kuitenkaan katso, että A olisi menetellyt tapauksessa tahallaan. Käräjäoikeus tuomitsee A:n syyllistyneen eläinsuojelurikokseen. (Kymenlaakson käräjäoikeus R 11/702.)

3.1.3 KäO:2014:129642 ja HO:2014:990

Satakunnan käräjäoikeuden ratkaisussa R 14/129642, A ja B ovat 18.4.-27.12.2013 yhdessä hoitaessaan alaikäisen lastensa nimissä olevia shetlanninponia ja lämminveriravuria varsoineen tallallaan tai törkeästä huolimattomuudesta jättäneet hoidossaan olleet eläimet vaille tarpeellista hoitoa ja ravintoa sekä muutoin menettelleet lain ja asetusten vastaisesti.

A ja B ovat laiminlyöneet hevosten päivittäisen ulkoilun ja liikunnan. Ulkoiluun käytettävä tarha on ollut sopimaton hevosten käyttöön. Eläintenpitopaikkana on käytetty vanhaa varastotilaa, joka on ollut likainen ja jossa on ollut ylimääräistä tavaraa. Nämä aiheuttavat eläimille loukkaantumisriskin. Hevosten pitopaikka ei ole muutenkaan vastannut laissa olevia määräyksiä ja katsotaan, että pitopaikan valaistus on ollut riittämätön hevosten tarpeisiin nähden. Hevosille olisi myös kuulunut rakentaa pihatto eli säänsuoja sääolosuhteita vastaan. A ja B eivät kuitenkaan ole huolehtineet tästä määräajassa eikä se ole vastannut lain asettamia vaatimuksia. A ja B eivät myöskään ole huolehtineet asianmukaisella tavalla varsoineen tamman kunnosta ja riittävästä ravinnonsaannista. (Satakunnan käräjäoikeus R 14/129642.)

Käräjäoikeus katsoo, että A ja B ovat menettelleet lain vastaisesti ja aiheuttaneet hoidossaan oleville eläimille tarpeetonta kärsimystä. A ja B ovat syyllistyneet eläinsuojelurikokseen. Käräjäoikeus katsoo myös, että A:lla ja B:llä ei ole riittävää kykyä hoitaa eläimiä. Tämän seurauksena heidät on määrättävä eläintenpitokieltoon viideksi vuodeksi. Hevoset ja poni on määrättävä menetettyiksi valtiolle. Lain mukaan eläinsuojelurikoksen seurauksena tuomitaan eläintenpitokieltoon, joka aiheuttaa menettämisseuraamuksen. Tuomitun henkilön pitämät tai omistamat eläimet tuomitaan valtiolle menetetyiksi. Voidaan myös määrätä, että henkilö saa tilaisuuden luovuttaa tai myydä eläimet itse. (Satakunnan käräjäoikeus R 14/129642.)

Edellä mainitun tapauksen mukaan A ja B on määrätty eläinsuojelurikoksen seurauksena eläintenpitokieltoon ja kaksi hevosta sekä poni valtiolle menetetyiksi. Hovioikeuden ratkaisussa hovioikeus hyväksyy käräjäoikeuden ratkaisun. A ja B ovat huolehtineet alaikäisten lastensa nimissä olleista hevosista ja

tässä tapauksessa voidaan antaa mahdollisuus luovuttaa tai myydä itse eläimet. (Vaasan hovioikeus R 14/990.)

3.2 Hevosten hyvinvointi kilpailupaikalla

Eläinsuojelulain 2. luvun 16. § mukaan esimerkiksi ratsastus- tai ravikilpailuja järjestettäessä kilpailun järjestäjän on pyydettävä eläinlääkäri valvomaan kilpailutilaisuutta, jos siitä saattaa aiheutua kipua, tuskaa tai kohtuutonta rästystä eläimelle. Kilpailuja valvovalla eläinlääkärillä on oikeus kieltää eläimen käyttäminen kilpailuissa, jos on aihetta epäillä, että siitä on haittaa eläimelle (Eläinsuojelulaki 2:17). Kilpailuissa tärkeintä on eläinten ja ihmisten hyvinvointi sekä turvallisuus. Lainsäädännön lisäksi ravikilpailuja Suomessa koskevat Suomen Hippoksen ravikilpailusäännöt ja ratsastuskilpailuja säätelevät Suomen ratsastajainliiton sekä kansainvälisen FEI:n kilpailusäännöt. Kilpailusäännöissä kerrotaan kilpailutoimintaan osallistumisen ehdot sekä järjestäjän että kilpailuihin osallistuvan näkökulmasta.

Suomessa järjestetään vuosittain noin 800 hevosalan tapahtumaa, joihin osallistuu yli 12 000 hevosta ja noin 870 000 katsojaa. Tapahtumista suurin osa on ravi- ja ratsastuskilpailuja. (Virtanen, Pesonen, Hyyppä & Tanhuapää 2008.) Ravihevosen hyvinvointia kilpailupaikalla valvoo kilpailueläinlääkäri. Kilpailueläinlääkärin tulee olla aina raveissa paikalla, ja hän on ravitapahtuman ylin eläinsuojeluvalvoja. Kilpailueläinlääkärin tehtävänä on valvoa kilpailupaikalla ravihevosten varusteita, hevosten kilpailukuntoisuutta, hevosten käsittelyä ja sitä, minkälaiset kilpailuolosuhteet ovat. Hippoksen eläinlääkäri kehittää, koordinoi ja ohjeistaa kilpailueläinlääkärien toimintaa. (Hippos 2015.)

Suomen Hippos ry on Suomessa toimiva raviurheilun ja hevoskasvatuksen keskusjärjestö, joka ylläpitää kaikkien suomalaisten hevosten rekisteriä. Suomen Hippos on määritellyt ravikilpailusäännöt, joita jokaisen on noudatettava kilpailupaikalla toiminnassaan, ja valvoo niiden noudattamista. Suomen Hippos kerää järjestelmäänsä hevosen hyvinvointiin liittyvät huomiot kilpailuissa. Järjestelmästä löytyy esimerkiksi hevosen loukkaantumisesta tai kielletyn varusteen käytöstä tiedon. Myös kaikkien lääkeaineiden käyttö on kielletty neljä vuorokautta ennen kilpailua. Hevosen suorituksen parantaminen lääkeaineilla

on kielletty. Lääkeaineiden käyttöä Suomessa valvoo kilpailuiden antidopingtoimikunta, joka antaa määräykset näytteiden otosta ja lausuntoja epäillyistä dopingsääntöjen rikkomuksista. (Virtanen ym. 2008.) Seuraavan kerran hevosen kilpaillessa kilpailueläinlääkäri kiinnittää huomiota kyseiseen hevoseen, josta on tehty merkintä järjestelmään. Kilpailueläinlääkärien toimintaa ohjeistaa, koordinoi ja kehittää Hippoksen eläinlääkäri. Ravikilpailuissa oleva tuomari valvoo ajotapoja sekä hevosten yleistä käsittelyä ja antaa rangaistuksen tarvittaessa sääntöjen vastaisesta hevosen käsittelystä. Ravikilpailujen varikkoalueella hevosten käsittelyä seuraa varikkoalueen valvoja. Varikkoalueen valvojat seuraavat myös alueella olevia hevoskuljetuksia. Kuljetusten valvonassa tehdään yhteistyötä viranomaisten kanssa. (Hippos 2015.) Jokaisella maalla on omat ravikilpailusääntönsä. Suomessa raviurheilukulttuuria pidetään hevosen hyvinvoinnin kannalta erilaisena kuin esimerkiksi Ranskassa ja Yhdysvalloissa. Suomessa ravihevosilta on kielletty kaikki varusteet, jotka tuottavat kipua, kun taas Ranskassa ja Yhdysvalloissa monien sellaisten varusteiden käyttö on sallittua eikä niitä pidetä haitallisena. (Hautala 2016, 12.)

Kansallisissa ratsastuskilpailuissa noudatetaan Suomen Ratsastajainliiton kilpailusääntöjä ja kansainvälisissä ratsastuskilpailuissa toimitaan kansainvälisen ratsastajainliiton FEI:n sääntöjen mukaisesti. Ratsastuskilpailuissa hevosten hyvinvointia valvoo paikalla olevan kilpailueläinlääkäri lisäksi tuomari. Tuomariston tehtäviin kuuluu talli- ja verryttelyalueen valvominen, ja tuomariston on valittava yksi jäsenistään vastuulliseksi valvontatehtävistä. Kyseisen henkilön tehtävänä on valvoa talliturvallisuutta, avustaa eläinlääkäreitä hevosten tarkastuksessa ja huolehtia hevosten oikeanmukaisesta kohtelusta kilpailupaikalla. (Virtanen ym. 2008.)

3.3 Hevoskuljetukset

Eläinten hyvinvointia koskevan lainsäädännön noudattamisen valvomiseksi eläinkuljetuksiin tehdään eläinsuojelutarkastuksia. Tarkastuksia tehdään eläinten lastaus- ja purkupaikoilla sekä maanteilla. Myös EU edellyttää tekemään tarkastuksia vähintään 2 %:lle kaupallisista eläinkuljetuksista. Vuosittain jokaisen aluehallintoviraston toimipisteen tavoitteena on tarkistaa vähintään 10 eläinkuljetusta ja tarkastuseläinlääkäriin puolestaan 12 eläinkuljetusta. Tarkastuksia tehdään siis myös ilman epäilyä eläinsuojelurikkomuksesta. Valvontaa

on pyritty kohdentamaan sellaisiin kuljetuksiin, joissa on jo aikaisemmin havaittu puutteita sekä sellaisiin, jotka mahdollisesti vaarantavat eläinten hyvinvoinnin. Tarkastuksia on myös tehty kuljetuksiin, joihin niitä ei ole aikaisemmin kohdennettu. Tämän tarkoituksena on löytää mahdollisia puutteita kuljetuksista. (Mikkola 2015.)

Ilman epäilyä eläinsuojelurikkomuksesta tarkastuksia tekevät poliisit liikennevalvonnan yhteydessä, tarkastuseläinlääkärit teurastamoissa ja rajaeläinlääkärit. Vuonna 2014 raportoitiin 5091 eläinsuojelutarkastuskäyntiä. Tarkastusten määrä oli lisääntynyt edellisestä vuodesta, ja se johtuu lisääntyneistä valvontaresursseista. (Mikkola 2015.) Poliisit tarkastavat myös säännöllisesti hevoskuljetusautoja hevoskilpailuiden yhteydessä.

Eläinkuljetuslain 1. luvun 1. pykälän mukaan laissa suojellaan eläimiä vahingoittumiselta, sairastumiselta, kivulta, tuskalta ja säryltä kuljetuksen aikana sekä kuljetukseen liittyvien toimenpiteiden aikana. Eläintä saa kuljettaa vain sellaisella kuljetusvälineellä ja sellaisissa kuljetusolosuhteissa, ettei eläimelle aiheudu mitään edellä mainittuja asioita (Eläinkuljetuslaki 2:5). Eläinten kuljetuksessa tulee noudattaa samanlaisia yleisiä periaatteita kuin eläinten muusakin käsittelyssä ja kohtelussa.

Lainsäädännössä on tarkat vaatimukset siitä, miten eläimiä tulee kohdella. Hevosten hyvinvoinnista tulee huolehtia koko kuljetuksen ajan. Hevoskuljetusajoneuvoa on kuljetettava niin varovasti, etteivät eläimet vahingoitu. Matkan aikana on huomioitava hevosen veden ja ravinnon tarve sekä riittävän levon määrä. Nämä kaikki asiat riippuvat matkan kestosta sekä eläimen iästä ja kuljetusvälineestä sekä kuljetusoloista. Suositellaan, että hevosen tulisi saada vettä vähintään neljän tunnin välein ja kunto tarkistettaisiin matkan aikana noin kahden tunnin välein. Hevosen kuljetuskuntoisuus on tarkistettava ennen matkalle lähtöä. Sairasta tai muuten huonokuntoista eläintä ei tulisi kuljettaa muuten kuin eläinlääkärin luvalla ja silloinkin vain hoidettavaksi tai lopetettavaksi. Eläimen omistajan tai haltijan tulee miettiä, aiheuttaako kuljetus eläimelle tarpeetonta kärsimystä tai kipua. Pitkän matkan aikana tulee ottaa huomioon, että nuorten hevosten pitäisi päästä makuulle. (Pesonen, Virtanen & Jansson 2008, 25.)

Eläinkuljetuslain 3. luvun 7. ja 8. pykälän mukaan eläintä on kuljetettava välineessä, joka on eläimelle turvallinen. Kuljetustilan on oltava riittävän tilava

sekä lattiapinta-alaltaan että korkeussuunnassa, niin ettei se ole vaaraksi eläimelle. Kuljetusvälineessä tulee pystyä erottamaan eläimet toisistaan esimerkiksi karsinalla tai väliseinillä. Kuljetusolosuhteista riippuen ilmanvaihdon on toimittava ja ilmanvaihtoaukkoja on oltava riittävästi. Ilmanvaihto on tärkeää etenkin kuumalla säällä. Kuljetusolosuhteet eivät saa aiheuttaa eläimelle matkan aikana kärsimystä. Kuljetusvälineen tilojen on oltava sellaiset, etteivät ne voi vahingoittaa eläintä.

Hevoskuljetuksissa tulee kiinnittää huomio etenkin kuljetusvälineen lattian rakenteisiin sekä kuljetustilan korkeuteen. Lattiarakenteiden tulee kestää hevosen paino, jottei synny turvallisuutta vaarantavia onnettomuuksia. Hevonen tarvitsee riittävän korkeuden kuljetustilassa, ja sen tulee pystyä seisomaan luonnollisessa asennossa koko kuljetuksen ajan. (Haapa 2000, 38.)

Eläinten kaupallisella kuljetuksella tarkoitetaan kuljetustoimintaa, jonka katsoo tuottavan taloudellista hyötyä tekijälleen. Tämänlaista kuljetustoimintaa harjoittava tekee sitä ammatikseen, ja se on laajamittaista, esimerkiksi ammattikuljettajat tai yritykset. Tavoitteena toiminnassa on taloudellinen voitto. (Pesonen ym. 2008, 25–26.)

Eläinkuljetuslain 5. luvun 16. pykälän mukaan kaupallista eläinkuljetustoimintaa harjoittavan on haettava eläinkuljetuslupa lääninhallitukselta, jonka alueella oma kotipaikka on. Eläinkuljetuslupaa hakeva ei saa olla syyllistynyt eläinsuojelurikoksiin. Evira pitää valtakunnallista eläinkuljettajarekisteriä kaikista eläinten kuljettamiseen myönnettyistä luvista. Eläinkuljetuslupa myönnetään, mikäli luvan hakijalla tai hänen palveluksessaan olevalla henkilöllä on oikeanlainen koulutus tai käytännön kokemusta eläinten kuljetuksesta, käsittelystä ja hoidosta. Eläinkuljetuslupaa hakevalla on luonnollisesti oltava säädösten mukaiset kuljetusvälineet. (Pesonen ym. 2008, 25–26.)

Pitkiin kuljetuksiin käytettävälle kuljetusvälineelle täytyy olla hyväksymistodistus, jota haetaan myös lääninhallitukselta. Kuljetukseen käytettävään kalustoon tehdään tarkastus ja sen tekee virkaeläinlääkäri. Kuljetusvälineen on täytettävä edellytetyt vaatimukset. Kuljetusvälineen tulee olla suunniteltu ja rakennettu niin, että eläinten turvallisuus säilyy. Hyväksymistodistus perutaan, jos kuljetusvälineestä löytyy puutteita, jotka ovat vaaraksi eläinten hyvinvoinnille. (Eläinkuljetuslaki 5:19.) Kaupallisessa kuljetuksessa on oltava aina mu-

kana asiakirja, joka pyydettyäessä tulee pystyä esittämään. Asiakirjasta ilmenee eläinten alkuperä, omistaja tai haltija, lähtöpaikka ja määränpää sekä kuljetuksen lähtöpäivä ja aika. (Pesonen ym. 2008, 25–26.)

3.4 Eläinsuojelu lopetuksessa ja teurastuksessa

Eläinsuojelulain (ESL) 2 a. luvun 32. pykälän mukaan eläimen lopettaminen on tehtävä mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti. Lopetuksessa on käytettävä siihen soveltuvaa menetelmää sekä tekniikkaa. Lopetuksen tekevän henkilön on oltava pätevä kyseiseen toimintaan, esimerkiksi eläinlääkäri. Eläintä lopetettaessa henkilön on varmistettava, että eläin on kuollut ennen kuin sitä ruvetaan hävittämään tai tekemään muita toimenpiteitä. Eläinsuojeluasetuksen (ESA) 10. luvun 30. pykälässä säädetään, että lopetettavaa eläintä on pidettävä kiinni tai sen on oltava sellaisessa tilassa, ettei se pääse liikkumaan, jotta sille ei aiheudu ylimääräistä kipua, tuskaa tai kärsimystä.

Eläintä teurastettaessa eläin on ensin asianmukaisesti tainnutettava tai lopetettava. Eläimelle ei saa suorittaa teurastuksessa tarkoitettuja toimenpiteitä ennen kuin se on kuollut. (ESL 2a:33.) Sairas tai vahingoittunut eläin, joka tulee kuljettaa muualle lopettamista tai teurastamista varten, saadaan kuljettaa muualle vain eläinlääkärin luvalla (ESA 10:35).

Teurastusta varten säilytettävien eläinten, jotka ovat säilössä yli 12 tuntia, on saatava vettä ja ruokaa sekä niiden kunto on tarkistettava päivittäin aamulla ja illalla (ESA 10:38). Teurastamon on myös oltava rakenteiltaan ja varusteiltaan sellainen, ettei se aiheuta eläimelle turhaa ja tarpeetonta kiihtymystä, kipua tai tuskaa. Teurastamoissa on oltava eläimille riittävät säilytystilat, ja eläinten hyvinvointi on otettava huomioon. (ESA 10:36.)

4 ELÄINSUOJELUN VALVONTA

Yhteiskunnassa elettiin rakenteellista muutuskautta 1800-luvulla ja kyseenalaistettiin sekä kritisoitiin näkemyksiä. Kyseenalaistamisen ja kritisoinnin seurauksena syntyi kysymyksiä yhteiskunnallisesta tasavertaisuudesta sekä eri luokkien, sukupuolten ja etnisten ryhmien arvosta. Näiden keskustelujen seurauksena alettiin keskustella myös eläinten arvosta ja koetaan, että eläinsuojelun kehittäminen on alkanut yhteiskunnallisen keskustelun seurauksena.

Vaikkakin ensimmäinen länsimainen eläinsuojelulaki tuli voimaan Yhdysvalloissa vuonna 1641, pidetään 1800-luvun Englantia eläinsuojelun synnyinmaana. Kun yhteiskuntaa kehitettiin ja pyrittiin saamaan tasavertaiseksi, samalla yritettiin parantaa eläinten kohtelua sekä oikeuksia. (Aaltola 2004, 36–37.)

Myös Suomessa alkoi kiinnostus eläinten oikeuksia kohtaan herätä 1800-luvulla. Keskustelu eläinsuojelusta oli aktiivista, ja vuonna 1870 Zacharias Topelius perusti ensimmäisen suomalaisen eläinsuojeluyhdistyksen. Vuonna 1874 perustettiin Helsingin eläinsuojeluyhdistys ja Suomen eläinsuojeluyhdistys vuonna 1901. Suomen eläinsuojeluyhdistyksen ensimmäisenä toiminnan kohteena olivat juuri hevoset. (Aaltola 2004, 41–42.)

Vuosien saatossa eläinsuojelu on huomasti kehittynyt positiiviseen suuntaan ja sitä pyritään kehittämään jatkuvasti vaikuttamalla ihmisten toimintaan sekä kiinnittämällä huomiota eläinten kohtelun ongelmiin. Eläinsuojelulain tehokasta valvontaa tarvitaan, mikä tarkoittaa, että pyritään ennalta estävään toimintaan eikä puututa vain jo ilmenneisiin epäkohtiin. Ihmisiä autetaan ja ohjataan eläinten hyvinvointiin liittyvissä asioissa sekä opastetaan ja neuvotaan korjaamaan lieviä ja vähäisiä epäkohtia. (Haapa 2000, 4.)

Eläinsuojelulain (ESL) 4. luvun 39. pykälän mukaan, jos on aihetta epäillä, että eläintä kohdellaan eläinsuojelulain vastaisesti, eläinsuojeluviranomaisilla on oikeus tehdä eläimeen, pitopaikkaan ja kuljetusvälineeseen kohdistuva tarkastus. Tarkastuksen tekijällä on oikeus päästä tiloihin, jossa eläintä pidetään, tarkastaa eläimen pitopaikka, ravinto ja muut varusteet. Tarkastuksia on oikeus tehdä myös ilman epäilyä sellaisissa paikoissa, joissa harjoitetaan eläimiin liittyvää toimintaa.

Tarkastuksen tarkoituksena on, että ilmenneet eläinsuojelulliset epäkohdat korjataan määrätyn ajan kuluessa (ESL 4:40). Valvontaviranomaiset voivat kieltää tätä lakia rikkonutta jatkamasta tai toistamasta lain vastaista menettelyä tai tietyssä määräajassa korjaamaan eläinten hyvinvointiin kohdistuneet puutteet (ESL 4:42).

Hevosten hyvinvointiin liittyvissä ongelmatilanteissa tai jos on aihetta epäillä, että eläintä pidetään tai hoidetaan eläinsuojelusäädösten vastaisesti, yksityinen henkilö voi ottaa yhteyttä paikallisiin eläinsuojeluviranomaisiin.

Alueellisten ja paikallisten eläinsuojeluviranomaisten tehtävänä on valvoa, että eläimiä kohdellaan eläinsuojelusäädösten mukaisesti. Eläinsuojelutarkastuksissa valvotaan eläinsuojelulain säännösten ja määräysten noudattamista. Lievien eläinsuojelullisten epäkohtien korjaamiseksi annetaan eläimen omistajalle ohjeita ja neuvoja, joilla pyritään edistämään eläimen hyvinvointia. Jos tarkastuksessa havaitaan säädösten laiminlyöntejä, eläimen omistajalle annetaan kielto jatkaa säädösten vastaista toimintaa tai määräys korjata eläinten olosuhteet annetussa määräajassa. Annetun määräajan jälkeen tehdään kohteeseen uusintatarkastus, jolloin katsotaan, onko määräystä noudatettu. Joissakin tapauksissa annettua päätöstä tehostetaan aluehallintoviraston antamalla uhkasakolla tai uhalla, että määrätyt toimenpiteet teetetään laiminlyöjän kustannuksella. (Evira 2015.)

Eläinsuojeluviranomaiset voivat tarkastuskäynnillä ryhtyä omistajan kustannuksella myös välittömiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi, mikäli eläinsuojelulliset syyt niin vaativat eli eläinten hoitoa on laiminlyöty. Tuotantoeläimille järjestetään ensiapuna ruokaa ja juomaa sekä hoitoa tai vaihtoehtoisesti eläimet siirretään muualle hoitoon. Tapauskohtaisesti täytyy ottaa huomioon, onko eläinten hoito mahdollista tai tarkoituksenmukaista. Vaihtoehtoina voi olla eläinten myyminen, teuraaksi vieminen tai lopettaminen paikan päällä. (Evira 2015.)

Törkeä eläinsuojelurikos, eläinsuojelurikos ja lievä eläinsuojelurikos ovat rikoslain alaisia tekoja. Jos henkilö tuomitaan eläinsuojelurikoksesta, hänet voidaan samalla tuomita eläintenpitokieltoon, jolloin henkilö ei saa omistaa, pitää tai hoitaa eläimiä. Riippuen eläinsuojelurikoksen laajuudesta eläintenpitokielto voi olla joko määräaikainen tai pysyvä. (Evira 2015.)

4.1 Eläinsuojeluviranomaiset Suomessa

Eläinsuojelulain 3. luvun mukaan eläinten hyvinvointia valvovia viranomaisia ovat Maa- ja metsätalousministeriö, Elintarviketurvallisuusvirasto (Evira), aluehallintovirasto, paikalliset viranomaiset eli kunnaneläinlääkäri, terveystarkastaja ja poliisi, tarkastuseläinlääkäri, rajaeläinlääkäri sekä eläinsuojeluvalvoja.

4.2 Maa- ja metsätalousministeriö

Eläinsuojelulain 3. luvun 34. §:n mukaan Maa- ja metsätalousministeriön tehtävänä on ylimpänä viranomaisena valvoa ja ohjata lain täytäntöönpanoa ja noudattamista. Maa- ja metsätalousministeriön asetukset ja päätökset säätelevät eläinten kohtelua pitopaikoissa. Ministeriön tehtävänä on myös valmistella eläinsuojelulainsäädäntöä ja ohjata Elintarviketurvallisuusviraston toimintaa eläinten suojelun osalta. (Evira 2013.)

Maa- ja metsätalousministeriössä on tällä hetkellä menossa eläinsuojelulain kokonaisuudistus. Kokonaisuudistuksella on tarkoitus kehittää vanhaa lakia vastaamaan nykyaikaisia vaatimuksia, parantaa eläinten hyvinvointia ja tehostaa valvontaa. Ministeriön on tarkoitus saada laki valmiiksi vuoden 2016 aikana. (Maa- ja metsätalousministeriö 2016.)

4.3 Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

Eläinsuojelulain 3. luvun 34 a. pykälän mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto keskushallinnon viranomaisena ohjaa ja valvoo lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanoa ja noudattamista. Elintarviketurvallisuusvirastolla ei ole lain mukaan oikeutta tehdä eläinsuojeluvalvontatarkastuksia tiloilla tai eläinkuljetuksissa. Kyseiset tarkastukset tekevät muut eläinsuojeluviranomaiset. Eviran tehtävänä on eläinsuojelulainsäädännön valvonnassa toimeenpanotehtävien ohjaaminen, kehittäminen ja johtaminen. (Evira 2013.)

4.4 Aluehallintovirasto

Eläinsuojelulain 3. luvun 35. §:n mukaan Aluehallintovirasto huolehtii toimialueellaan lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta. Aluehallintovirastoissa valvontaa hoitavat läänineläinlääkärit. Läänineläinlääkärit vastaavat tuotantoeläintilojen säännönmukaisesta valvonnasta. Läänineläinlääkärit myös vastaavat paikallisen eläinsuojeluviranomaisen pyynnöstä vaikeimpien eläinsuojelutehtävien hoidosta. Tämä käytäntö tehostaa ja yhdenmukaistaa eläinsuojelun valvontaa. (Savolainen 2010.)

Aluehallintovirasto voi myöntää eläinsuojeluvalvojalle oikeuden tehdä eläinsuojelutarkastuksia eläinten pitopaikoissa, jos ne ovat muita kuin kotirauhan piiriin kuuluvia. Eläinsuojeluvalvoja saa kuitenkin avustaa viranomaista kotirauhan piiriin kohdistuvassa tarkastuksessa. Eläinsuojeluvalvoja ei voi määrätä kieltoja ja määräyksiä eläinten omistajalle tai haltijalle, mutta voi kuitenkin antaa ohjeita. (Evira 2013.)

4.5 Paikalliset viranomaiset

Eläinsuojelulain 3. luvun 36. § mukaan paikallisiin viranomaisiin kuuluu kunnan eläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija eli terveystarkastaja ja poliisi. He valvovat eläinsuojelulain, eläinkuljetuslain ja eläinkuljetusasetuksen sekä säännösten ja määräysten noudattamista kunnan alueella (Evira 2013). Lisäksi kuntiin on perustettu valvontaeläinlääkärien virkoja. Valvontaeläinlääkärit eivät osallistu eläinlääkäripalvelujen tuottamiseen vaan heidän pääsääntöinen tehtävänsä on toimia kunnan alueella huolehtimassa eläinsuojeluvalvonnasta sekä eläintautivalvonnasta.

Eläinsuojelulain toteutumisen valvonta on poliisien yleisimpiä tehtäviä kentällä (Haapa 2000, 3). Eläinsuojeluvalvontatyössä poliiseilla on merkittävä rooli yhdessä eläinsuojeluvalvojen kanssa etenkin tapauksissa, jotka eivät ole tulleet muiden viranomaisten tietoon. Poliisi on velvollinen antamaan virka-apua eläinsuojeluviranomaisille, jos heitä estetään suorittamasta valvontatehtäviään ja tarvitaan avuksi pakkokeinoja. Poliisien kuuluu työssään huolehtia loukkaantuneista eläimistä, ja he voivat käyttää työssään apuna eläinsuojeluvalvojen asiantuntemusta. Poliisille kuuluu myös eläinsuojelurikosten esitutkinta. (Haapa 2000, 17.)

4.6 Muut eläinsuojeluviranomaiset

Muita eläinsuojeluviranomaisia ovat tarkastuseläinlääkäri ja rajaeläinlääkäri. Eläinsuojelulain 3. luvun 37. § mukaan tarkastuseläinlääkäri valvoo lain noudattamista teurastamoissa. Tarkastuseläinlääkärien tehtävänä on myös antaa

väliaikaisia kelpoisuustodistuksia. Rajaeläinlääkäri puolestaan valvoo lain noudattamista rajanylityspaikalla, maastapoistumispaikalla ja eläinlääkinnällisen rajatarkastusaseman alueella.

Tarkastuseläinlääkärit valvovat lainsäädännön ja hyvinvoinnin noudattamista teurastamoissa ja teurastamoiden alueella. Lainsäädäntöön kuuluu eläinsuojelulain, eläintautilain ja elintarvikelain mukainen valvonta. Tarkastuseläinlääkäriin tehtävänä on myös vastata kuljetusten valvonnasta teurastamoiden alueella. Eviran palveluksessa työskentelee noin 100 tarkastuseläinlääkäriä. (Evira 2016a.)

Rajaeläinlääkäri tekee tarkastuksia Euroopan unioniin kuulumattomista maista tuotavien eläimistä saatavien elintarvikkeiden ja muiden tuotteiden sekä elävien eläinten kuljetuksiin. Näiden tuonti hyväksytään vain siihen tarkoitettujen rajatarkastusasemien kautta. (Evira 2016b.)

4.7 Eläinsuojeluvalvoja

Eläinsuojelulain 3. luvun 38. § mukaan aluehallintovirasto voi myöntää eläinsuojeluvalvojalle luvan tehdä tarkastuksia, jos valvojalla on riittävä kokemus kyseisestä eläinlajista ja hän on suorittanut eläinsuojeluvalvojakurssin. Aluehallintovirasto voi myös peruuttaa myöntämänsä oikeuden, jos eläinsuojeluvalvoja laiminlyö velvollisuuksiaan.

Aluehallintovirasto voi myöntää eläinsuojeluvalvojalle oikeuden tehdä eläinsuojelutarkastuksia eläinten pitopaikoissa, jos ne ovat muita kuin kotirauhan piiriin kuuluvia. Eläinsuojeluvalvoja saa kuitenkin avustaa viranomaista kotirauhan piiriin kohdistuvassa tarkastuksessa. Eläinsuojeluvalvoja ei voi määrätä kieltoja ja määräyksiä eläinten omistajalle tai haltijalle, mutta hän voi kuitenkin antaa ohjeita. (Evira 2013.)

4.8 Eläinsuojeluvalvonnan toteutuminen

Eläinsuojeluvalvontaa pyritään kehittämään joka vuosi paremmaksi ja vähentämään vakavien laiminlyöntien määrää eläinten pitopaikoissa ja kuljetuksissa.

Tavoitteena on ollut, että vuonna 2015 vaatimukset täyttäviä tiloja on vähintään 85 %. Tärkeänä pidetään, että viranomaiset huolehtivat eläinsuojelurikkomusten edellyttämistä toimenpiteistä loppuun asti. (Mikkola 2015, 4.)

Vuonna 2014 eläinsuojeluvalvonnalle asetetut tavoitteet ovat toteutuneet. Tuotantoeläintilojen eläinsuojelutarkastuksista toteutui 84 %, ja aluehallintovirastot pääsivät asetettuihin tavoitteisiin, yhtä toimipistettä lukuun ottamatta. Valvontaresurssit ovat hieman lisääntyneet kunnissa, ja lisääntyneitä resursseja on käytetty kohteiden valvontaan, joihin perustuu epäily eläinsuojelurikkomuksesta. Kaupallisia eläinkuljetuksia on myös pystytty lisääntyneiden resurssien ansiosta tarkastamaan enemmän. (Mikkola 2015, 4.) Vuonna 2012 eläinsuojelutarkastuksista toteutui 80 % (Mikkola 2013, 4).

Vuonna 2014 epäilyyn perustuvia eläinsuojelutarkastuksia tehtiin 5091 kappaletta, vuonna 2012 määrä oli 5016 kappaletta, kun taas vuonna 2009 tehtyjen tarkastusten määrä oli vain 3200 kappaletta (Mikkola 2015, 7; Mikkola 2013, 7; Savolainen, 2010). Vuoden 2009 tehdyistä tarkastuksista noin 1700 kohdistui tuotantoeläintiloihin, joista hevosten pito-olosuhteita tarkastettiin 23 %:ssa (Savolainen 2010). Tarkastusten määrä ja niiden toteutuminen on kehittynyt parin vuoden aikana huomattavasti, osittain siihen on vaikuttanut virkaeläinlääkäreiden ja läänineläinlääkäreiden lisääntynyt määrä.

Tarkastuksissa havaitut laiminlyönnit ovat laskeneet sekä tiloilla että eläinkuljetuksissa. Vuonna 2014 havaittiin tuotantoeläintiloista 22 %:lla huomautettavaa, kun taas edellisenä vuonna luku oli 29,5 %. Eläinkuljetuksiin tehtiin tarkastuksia 418 kappaletta vuonna 2014 ja havaittuja laiminlyönnejä oli 12 % ja vuotta aikaisemmin 20 %. (Mikkola 2015, 4, 11.) Eläinkuljetuksiin tehtiin tarkastuksia 358 kappaletta vuonna 2012 ja havaittuja laiminlyönnejä niistä oli 17 % (Mikkola 2013, 6). Kiireellisiin toimenpiteisiin joudutaan vain 3–5 %:ssa tapauksista. Eläinkuljetuksiin tehtyjä tarkastuksia on erityisesti pyritty kohdentamaan myös hevuskuljetuksiin. (Mikkola 2015, 12, 7.)

Eläinten hyvinvoinnin valvonnassa on tavoitteena kehittää menetelmiä ja yhteistyömuotoja valvovien viranomaisten kanssa niin, että ongelmat voidaan tunnistaa nykyistä aikaisemmin. Eläinsuojelulain mukaisia kieltoja ja määräyksiä annettiin vuonna 2014 tilojen ja eläinkuljetusten tarkastuksissa selkeästi vähemmän aikaisempiin vuosiin verrattuna. (Mikkola 2015, 4–5.)

Eläinsuojeluvalvonnan toimivuutta on edistetty valvontaohjeita parantamalla, niistä tiedottamalla ja kouluttamalla. Kuntien valvontaeläinlääkäreiden koulutus työllistää läänineläinlääkäreitä mutta parantaa samalla eläinsuojeluvalvonnan laatua. (Mikkola 2015, 5.)

4.9 Valvontaeläinlääkärin näkökulmia hevosten hyvinvointiin

Muiden eläinsuojeluviranomaisten lisäksi kuntiin on myös perustettu valvontaeläinlääkärinvirkoja. Valvontaeläinlääkärin tehtävänä on toimia kunnan alueella huolehtimassa eläinsuojeluvalvonnasta sekä eläintautivalvonnasta. Noin 90 % valvontaeläinlääkärin työstä koostuu eläinsuojelusta. Eläinsuojelun lisäksi tehtävänä on sivutuotevalvontaa ja suorittaa eläintautilakiin kuuluvia tarkastuksia, esimerkiksi vientitarkastuksia ja laittomien tuontien tarkastuksia.

Kymenlaakson alueella toimiva valvontaeläinlääkäri Laura Ölander kertoo, että valvottavat kohteet ovat yleensä epäilyyn perustuvia ja niistä on tehty eläinsuojeluilmoitus. Loput valvottavista kohteista on ilmoituksen varaisen toiminnan tarkastuksia. Tällä alueella noin 95 % on epäilyyn perustuvia. (Ölander 2016.) Ilmoituksen varaisella toiminnalla tarkoitetaan hevosten tapauksessa ammattimaista tai muuten laajamittaista seura- tai harrastuseläintenpitoa, kun ravi- tai ratsuhevosia on vähintään kuusi (ESA 26.§). Kohteissa tarkastetaan lain asettamat vaatimukset eli eläinten kunto ja eläintenpitopaikan olosuhteet. Kymenlaakson alueella noin yksi viidestä epäilyyn perustuvista eläinsuojelutarkastuksesta tehdään kohteeseen, jossa on hevosia. Suuressa osassa talleista asiat ovat kunnossa. Niissä tapauksissa, joissa kohdetaan ongelmia, tavataan myös ongelmia eläimistä huolehtivien ihmisten elämässä, esimerkiksi väsymystä, rahanpuutetta, alkoholiongelmiä tai ihmissuhdeongelmia, jotka heijastuvat eläinten hoitoon ja hyvinvointiin. Yleisimmät hevosten hyvinvointiin liittyvät ongelmat ovat tallien ja ulkoilualueiden huono kunto sekä hevosten riittämätön hoito, ja usein esimerkiksi kavioiden hoito on laiminlyöty. (Ölander 2016.)

Eläinsuojelutarkastusprosessi etenee niin, että eläinsuojeluilmoituksen jälkeen valvontaeläinlääkäri tekee tarkastuksen kohteeseen. Tarkastuksesta tehdään tarkastuspöytäkirja, päätösehdotus ja kuuleminen. Näiden jälkeen tehdään eläinsuojelupäätös ja myöhemmin suoritetaan kohteeseen uusintatarkastus.

Jokainen eläinsuojelupäätös ilmoitetaan poliisille, ja noin 5–15 tapausta Kymenlaakson alueella vuodessa johtaa tutkintapyyntöön. Yli 50 prosenttia tarkastuksissa havaituista puutteista tai laiminlyönneistä korjaantuvat valvonnan aikana annetuilla neuvoilla tai määräyksillä. (Ölander 2016.)

Ölander toteaa, että resurssit eläinsuojeluvalvontatyöhön ovat parantuneet valvontaeläinlääkärin virkojen perustamisen jälkeen, mutta useimmissa kunnissa eivät siltikään resurssit vielä riitä esimerkiksi ilmoitusten varaisten paikkojen säännölliseen valvontaan. Valvontaeläinlääkäri toivoo, että uuden eläinsuojelulain myötä se parantaisi vielä hevosten hyvinvointia.

5 ELÄINSUOJELURIKOKSET

5.1 Eläinsuojelurikokset Suomessa

Vuosittain eläinsuojelurikoksen kriteerit täyttyvät yli puolessa eläinsuojeluilmoituksista. Noin neljännes on eläinsuojelurikkomuksia. Vuonna 2014 poliisi kirjasi 574 eläinsuojelurikosilmoitusta, eniten ilmoituksia tehtiin Sisä-Suomessa, Keski-Suomen ja Pirkanmaan alueella. Useimmiten ilmoitukset on tehty tuotantoeläintiloista. Hevosia koskevat ilmoitukset ovat yleensä harrastehevosia, eivät tuotantoeläimiä koskevia. Eläinsuojelurikosta epäiltäessä poliisi alkaa tutkia asiaa ja eläinlääkäri toimittaa aineistoa tutkintaa varten. Rangaistusvaatimuksia on vuodessa 50–60. Näistä joka kymmenes saa sakon ja loput rangaistusvaatimuksista johtavat rikostutkintaan sekä mahdollisesti käräjäoikeuteen. (Matikainen 2015, 3.)

Rikosilmoitukset eläinten kaltoin kohtelusta ovat lisääntyneet, ja sen oletetaan osittain johtuvan valvonnan tehostumisesta. Syksyllä 2015 poliisilaitokset ovat saaneet Elintarviketurvallisuusvirastolta ohjauskirjeen, jonka tarkoituksena on esitellä toimenpiteitä eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Tämän tavoitteena on lisätä poliisin roolia eläinsuojelun ja eläinten hyvinvoinnin valvonnassa. (Matikainen 2015, 3.)

Eläinsuojelurikosten rangaistavuus määräytyy rikostunnusmerkistön mukaan, jotka on määritetty laissa. Rikostunnusmerkistön poissulkevia tekijöitä ovat esimerkiksi kykenemättömyys toimia ja kontrolloimaton teko. Nämä tarkoitta-

vat esimerkiksi toimimista tiedottomassa tilassa. Tämän kaltaiset vastuuvapausperusteet tulevat kuitenkin harvoin kyseeseen eläinsuojelurikoksissa. Tekijän syyllisyys arvioidaan, kun on nähty todisteita teosta ja tekoa on pidettävä rikostunnusmerkistön mukaisena ja oikeudenvastaisena. (Streng 1999, 31.)

5.2 Eläinsuojelurikos

Rikoslain (RL) 17. luvun 14.§ mukaan eläinsuojelurikoksen tunnusmerkistö täyttyy, kun henkilö kohtelee eläintä lain vastaisesti tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta pahoinpitelemällä, liiallisesti rasittamalla sekä jättämällä eläimen tarvittavaa ravintoa ja hoitoa vaille. Tunnusmerkistöön kuuluu myös eläimen kohteleva julmasti sekä tarpeettomien kärsimyksen, kivun ja tuskan aiheuttaminen. Rangaistuksena eläinsuojelurikoksesta tuomitaan sakkoon tai enintään kahdeksi vuodeksi vankeuteen.

5.3 Lievä eläinsuojelurikos

Rikoslain 17. luvun 15. pykälän mukaan lievä eläinsuojelurikos on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, kun rikoksella aiheutettu kärsimys, kipu ja tuska sekä muut rikokseen liittyvät seikat ovat vähäisiä. Rangaistuksena lievästä eläinsuojelurikoksesta saa sakkoa. Eläinsuojelurikos voidaan katsoa lieväksi, kun ensin määritellään eläimelle aiheutetun kärsimyksen, kivun ja tuskan laatu. Kun kärsimys, kipu ja tuska ovat olleet lyhytaikaista ja vähäistä, voidaan eläinsuojelurikosta pitää lievänä. Lieventäviä tekijöitä voi olla myös se, ettei eläimelle ole tahallisesti tarkoitettu aiheuttaa vammaa tai sairautta. Myös jokin muu rikokseen liittyvä seikka saattaa johtaa siihen, että rikos arvioidaan vähäiseksi. Lievänkin eläinsuojelurikoksen yhteydessä edellytetään tekijältä tahallisuutta tai törkeää huolimattomuutta. (Haapa 2000, 44.)

5.4 Törkeä eläinsuojelurikos

Rikoslain 17. luvun 14 a.§ mukaan eläinsuojelurikoksesta tekee törkeän eläinsuojelurikoksen, kun se on tehty huomattavan raa'alla tai julmalla tavalla,

eläinsuojelurikoksen kohteeksi on joutunut suuri määrä eläimiä tai kun rikoksen tekijä tavoittelee toiminnallaan huomattavaa taloudellista hyötyä. Törkeästä eläinsuojelurikoksesta tuomitaan, kun se on kokonaisuutena arvostellen törkeä, ja rangaistukseksi määrätään vankeutta vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Rikoslaissa törkeä eläinsuojelurikos on melko uusi. Laki törkeästä eläinsuojelurikoksesta on tullut voimaan 1.3.2011. Lisäämällä eläinsuojelurikosten joukkoon törkeä eläinsuojelurikos, pyritään sillä tehostamaan eläinsuojelurikosten seuraamuksia. (Laki rikoslain 17 luvun muuttamisesta.) Hallituksen esityksen (97/2010) mukaan erityisen julmana tai raakana tekona voidaan pitää esimerkiksi eläimen toistuvaa kiduttamista, tuleen sytyttämistä tai epäonnistuneita lopettamisyrittämiä. Eläinten huomattavan suuri määrä tulee arvioida eläinlajeittain, koska tuotantoeläimiä on omistajalla yleensä enemmän kuin harrastus- ja seuraeläimiä. Yleisesti ottaen toiminnalla tavoitellaan taloudellista hyötyä, joten on tarkasteltava, milloin se täyttää rikoksen piirteet. Esimerkiksi taloudellisen hyödyn tavoittelemista eläinsuojelulainsäädäntöä kiertämällä voidaan pitää törkeänä.

5.5 Eläinsuojelurikkomus

Eläinsuojelulain (ESL) 6. luvun 54. pykälässä muodostetaan tunnuspiirteet eläinsuojelurikkomukseen. Eläinsuojelurikkomuksen tunnuspiirteet täyttyvät, kun henkilö kohtelee eläintä tahallaan tai huolimattomuudesta huonosti, ja käyttää eläimen hoitoon välinettä, laitetta tai ainetta, jonka käyttö on kielletty. Henkilö suorittaa eläimelle kipua aiheuttavan toimenpiteen, vaikuttaa eläimen suoritus- ja tuotantokykyyn parantamalla tai heikentämällä niitä, yrittää tuoda maahan eläimen, jonka tuonti on kielletty. Jos teot eivät ole rikoslaissa rangaistavia, tuomitaan eläinsuojelurikkomuksesta sakkoon.

Eläinsuojelurikkomuksesta tuomitaan myös, kun ihminen tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö valmistus-, maahantuonti-, myynti- tai luovutuskieltoa tai kiertää sitä sekä laiminlyö muita hänelle laissa määrättyjä velvollisuuksia (ESL 6:54). Eläinsuojelurikkomus on eläinsuojelurikosta vähäisempi eläinsuojelulain vastainen toiminta.

5.6 Eläintenpitokielto ja eläintenpitokieltorekisteri

Rikoslain (RL) 17. luvun 23. pykälän mukaan eläinsuojelurikoksen, törkeän eläinsuojelurikoksen ja lievän eläinsuojelurikoksen seurauksena voidaan tuomita myös eläintenpitokieltoon. Syyttäjä voi vaatia eläintenpitokieltota myös eläinsuojelurikkomuksen ja eläinkuljetusrikkomuksen tehneelle sekä henkilölle, joka on kykenemätön huolehtimaan eläinten hyvinvoinnista.

Eläintenpitokiellossa oleva henkilö ei saa kiellon voimassaoloaikana omistaa, pitää tai hoitaa eläimiä eikä olla vastuussa niiden hyvinvoinnista. Tuomioistuim määrää kiellon koskemaan määrättyjä eläinlajeja tai kaikkia eläimiä. On myös mahdollista, että eläintenpitokielto ei koske kaikkia henkilön omistamia eläimiä, jos ne eivät ole olleet rikoksen kohteena. (RL 17:23.)

Eläintenpitokiellon voimassaoloaika määritetään vähintään yhden vuoden määräajaksi tai pysyväksi. Pysyvä eläintenpitokielto edellyttää henkilöltä syylistymistä törkeään eläinsuojelurikokseen, aiempaa määräaikaista eläintenpitokieltoa tai sitä, että henkilön terveydentila on heikko ja hän on kykenemätön huolehtimaan eläinten hyvinvoinnista. (RL 17:23.) Lain eläintenpitokieltorekisteristä 1. pykälän mukaan eläintenpitokiellon saaja merkitään eläintenpitokieltorekisteriin. Eläintenpitokieltorekisteri tarkoittaa Oikeusrekisterikeskuksen pitämää rekisteriä, johon on merkitty tuomioistuinten rikoslain mukaan määrätty eläintenpitokiellot. Eläintenpitokieltorekisterin tarkoituksena on, että voidaan valvoa eläintenpitokiellon noudattamista.

Rekisteristä löytyy eläintenpitokiellon saaneen henkilön nimi, yhteystiedot, tiedot tuomioistuimen päätöksestä, kiellon sisällöstä sekä alkamis- ja päättymisajankohta (Laki eläintenpitokieltorekisteristä 3.§). Eläinsuojelulain mukaisilla valvontaviranomaisilla on pääsy eläintenpitokieltorekisterin tietoihin eläintenpitokiellon noudattamisen valvomiseksi (Laki eläintenpitokieltorekisteristä 4.§).

Eläintenpitokieltojen valvontaa pidetään vaativana ja ongelmallisena, koska tehokas valvonta on resursseja vaativaa. Tämän helpottamiseksi on säädetty vuonna 2011 laki eläintenpitokieltorekisteristä. Lain tarkoituksena on, että määrätty eläintenpitokiellot tallentuvat rekisteriin. Rekisteri ei ole kuitenkaan helpottanut eläintenpitokieltojen valvontaa. Ongelmaksi muodostuu se, että eläintenpitokielto on voimassa vain Suomessa. Eläintenpitokiellon saaneen

henkilön muuttaessa toiseen maahan kiello ei ole enää voimassa siellä, tai toisaalta ongelmallista on, jos toisesta maasta tänne on tullut henkilö, jolla on omassa maassaan eläintenpitokiello, joka ei näy täällä. Eläintenpitokiello menettää merkityksensä ilman toimivaa valvontaa, ja valvonta on edellytys kiellon toimivuudelle. Laki ei ole vielä tuonut ratkaisua kyseiseen valvontaongelmaan. (Koskela 2015, 2–4.)

5.7 Eläinsuojelurikokseen liittyvä menettämisseuraamus

Rikoslain (RL) 17. luvun 23 a. pykälän mukaan eläinsuojelurikoksen seurauksena henkilö tuomitaan eläintenpitokieltoon, joka aiheuttaa menettämisseuraamuksen. Eläintenpitokieltoon määrätyn henkilön pitämät tai omistamat eläimet tuomitaan valtiolle menetetyiksi. Näin tapahtuu myös silloin, kun eläimet ovat muun henkilön omistuksessa kokonaan tai osittain. Omistajalla on oikeus hakea eläimet itselleen määräajan kuluessa. Tuomioistuin voi myös määrätä, että menettämisseuraamukseen tuomittu henkilö saa tilaisuuden myydä tai luovuttaa eläimet itse.

Eläinsuojelurikokseen liittyvä menettämisseuraamus tuomitaan syyttäjän näin vaatiessa. Tuomioon asetetaan määräaika, jonka kuluessa eläimet on luovutettava tai noudettava. Jos eläimet noudetaan tai luovutetaan tuomion mukaisesti, menettämisseuraamus raukeaa. Jos tuomiossa tuomitaan eläimet valtiolle menetetyiksi, se voidaan laittaa täytäntöön siitä huolimatta, vaikka siihen haettaisiin muutoksenhakua. (RL 17:23a.)

6 TULOSTEN JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Opinnäytetyön aiheen valinta oli minulle vaativaa ja vei oman aikansa. Etsin aiheetta, joka olisi mielestäni mielenkiintoinen ja josta tietäisin jo valmiiksi jotakin. Aiheen valinnan vaikeuteen vaikutti myös se, että monesta kiinnostavasta aiheesta oli jo tehty opinnäytetyö lähiaikoina. Aiheeni vaihtuikin muutaman kerran, mutta lopulta löysin sellaisen, mikä on minulle sopiva ja mielenkiintoinen. Olen kiinnostunut eläinsuojelulainsäädäntöön liittyvistä asioista ja eläinten hyvinvoinnista. Halusin myös rajata aiheen koskemaan erityisesti hevosia. Opinnäytetyöni aiheesta löytyi lopulta hyvin käytettävää lähdemateriaalia.

Käytin lähdeaineistona eniten eläinsuojelulainsäädäntöön liittyviä lakeja ja asetuksia. Valvontaeläinlääkäriin haastattelu ja oikeustapaukset avasivat teoriaa ja antoivat konkreettisia esimerkkejä. Käytössäni oli myös paljon internet-lähteitä liittyen hevosten hyvinvointiin ja sen valvontaan. Hevosten hyvinvointi ja sen valvonta lainsäädännössä on kirjallisuuslähteiden osalta vähemmän tutkittu aihe. Kirjallisuutta ja lehtiartikkeleita ei juurikaan löytynyt tarkalleen kyseisestä aiheesta, mutta pystyin kuitenkin käyttämään niitä lähdemateriaalina. Aikaisemmin en ollut perehtynyt tallirakennusten tarkkoihin tilavaatimuksiin ja hevosten hyvinvoinnin valvontaan.

Tutkimuksen tuloksena saatiin vastaukset tutkimuskysymyksiin: mitä ovat hevosten hyvinvoinnin edellyttämät vähimmäisvaatimukset lainsäädännössä, miten valvonta käytännössä toteutuu ja mitä rikkeitä voi tapahtua. Tutkimuksen tuloksena voidaan todeta, että hevosten asema on parantunut vuosien aikana lainsäädännön sekä valvonnan kehittymisen myötä huomattavasti. Valvontaresurssien lisääntyminen, valvonnan parantuminen, lain ja asetusten jatkuva kehittäminen sekä ihmisten ja viranomaisten yhteistyö ovat vaikuttaneet hevosten hyvinvoinnin parantumiseen sekä kehittämiseen positiivisella tavalla.

Laissa ja asetuksissa määritellään tarkat vähimmäisvaatimukset hevosten hoidolle ja pidolle sekä muulle hyvinvoinnille. Tärkeitä vaikuttavia tekijöitä hyvinvoinnin parantumiseen ovat ihmisten jatkuva kiinnostuksen lisääntyminen hevosten hyvinvoinnin kehittämiseen ja parantamiseen sekä ihmisten ja viranomaisten yhteistyö asian hyväksi. Eläinsuojeluvalvonnalla on suuri merkitys hyvinvoinnin lisääntymiseen; laissa määritelläänkin valvontaviranomaisten tehtävät. Valvontaviranomaisten lisääntyneiden resurssien ansiosta eläinsuojelutarkastuksia on tehty nykyään huomattavasti enemmän kuin aikaisemmin ja valvonnalle esitetyt tavoitteet ovat tarkastuksien osalta suurimmalta osin toteutuneet. Eläinsuojelutarkastuksien lisääntyneet määrät eivät siis tarkoita eläinsuojelurikosten lisääntymistä vaan valvontaresurssien. Vaikka valvontaresurssit ovat lisääntyneet, ne eivät ole vielä riittävät, koska valvonta kohdistuu pääasiassa epäilyyn perustuviin tarkastuksiin ja ilmoituksenvaraisen toiminnan kohteita tarkastetaan vähemmän.

Hevosten hyvinvointiin kohdistuneet laiminlyönnit ovat suurimassa osassa tapauksista korjattavissa eläinsuojeluviranomaisen antamalla neuvoilla ja mää-

räyksillä. Viranomaisyhteistyö, valvonnan lisääntyminen ja rangaistusten kehittyminen saavat hevosia kohtaan tehdyt laiminlyönnit vähenemään. Eläinten hyvinvointiin ja valvontaan tulee myös vaikuttamaan tämän vuoden aikana ilmestyvä uusi eläinsuojelulaki, jonka tavoitteena on parantaa eläinten hyvinvointia sekä tehostaa valvontaa.

Eläinsuojeluvalvontaa on pyritty kehittämään viime vuosina aikaisempaa paremmaksi. Eläinsuojelussa, sen valvonnassa ja rangaistuksissa riittää kuitenkin vielä kehitettävää. Rikoslaisissa määrätyn eläintenpitokiellon toimivuutta ja kokonaisuutta tulisi kehittää, koska ongelmana on vielä, että kielto on voimassa ainoastaan Suomessa. Eläintenpitokiellon valvonta ei ole siten toimivaa ja kielto menettää merkityksensä. Eläinsuojelurikoksista saatavia rangaistuksia vahvistamaan on uusimpana rikoslakiin tullut törkeä eläinsuojelurikos. Lainsäädännössä määritellyt rangaistukset eläinsuojelurikoksille ja niiden koventuminen ovat varmasti vähentäneet rikoksia, mutta tärkeää olisi kehittää vielä enemmän eläinsuojelulainsäädäntöä, valvontaa sekä rangaistuksia.

Eläinsuojelulainsäädännön noudattamisen onnistumiseksi sekä toteuttamiseksi parhaalla mahdollisella tavalla tarvitaan hevosten hyvinvoinnista, laista ja asetuksista tietoa sekä käytännön asiantuntemusta ja viranomaisyhteistyötä. Eläinsuojeluun liittyvien epäkohtien korjaamista pidetään vuosi vuodelta tärkeämpänä ja ajankohtaisempana. Viranomaisten ja kansalaisten yhteistyön tulisi olla moitteetonta, jotta voitaisiin parantaa hevosten hyvinvointia ja sen valvontaa. Hevosten hyvinvoinnista huolehtiminen sekä siihen liittyvät mahdolliset kulut kuuluvat eläimen omistajalle ja eläinsuojelun valvonta kuuluu valvontaviranomaisille.

Mahdollisia työni aiheeseen liittyviä jatkotutkimuksia ajatellen voisi esimerkiksi tutkia lain ja valvonnan kehittymisen vaikuttamista eläinsuojelurikoksiin. Aiheesta voisi tehdä tilastollisia tutkimuksia, jotka koskisivat yksinomaan hevosia. Jatkotutkimuksia voisi ajatella tehtävän eläinsuojelulain uudistamisen jälkeen, jolloin voitaisiin tutkia myös hyvinvoinnin parantumista ja valvonnan tehostumista.

Olen saavuttanut tavoitteeni opinnäytetyössäni ja selvittänyt lainsäädännössä olevat vaatimukset hevosten hyvinvoinnista sekä eläinsuojeluvalvonnan vaikutukset hyvinvointiin. Päästyäni alkuun opinnäytetyön tekemisessä se oli antoisaa ja opettavaista. Tämän työn tekeminen oli mielenkiintoista, vaativaa sekä

haastavaa. Vaikka minulla oli jo kokemusta aiheesta, opin silti paljon uusia asioita, joita uskon voivani hyödyntää tulevaisuudessa toimiessani hevosten parissa. Eläinsuojelulainsäädännön sekä asetusten ja muun lähdeaineiston tarkka tutkiminen vahvisti sekä laajensi tietämystäni aiheesta. Työssä avattiin ja käytiin läpi paljon eläinsuojelulainsäädännön erilaisia kohtia liittyen eläinten hyvinvointiin ja sen valvontaan, joista on varmasti hyötyä sekä hevosten että muiden eläinten kanssa toimiville. Työni voisi toimia esimerkiksi hevostalleilla tai hevosten parissa toimivilla oppaana siihen, miten lain mukaan hevosten hyvinvoinnin tulisi toteutua.

LÄHTEET

- Aaltola, E. 2004. Eläinten moraalinen arvo. Keuruu: Otavan Kirjapaino.
- Airaksinen, S. & Heiskanen, M-L. 2013. Tallinhoitajan opas. Joensuu: Koppinen Oy.
- Eläinsuojeluasetus 7.6.1996/396.
- Eläinsuojelulaki 4.4.1996/247.
- Evira. 2013. Eläinsuojeluviranomaiset Suomessa. Saatavissa: <http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/elainsuojelu+ja+elainten+pito/elainsuojelun+valvonta/elainsuojeluviranomaiset+suomessa/> [viitattu 2.2.2016].
- Evira. 2015. Eläinsuojelun valvonta. Saatavissa: <http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/elainsuojelu+ja+elainten+pito/elainsuojelun+valvonta/> [viitattu 2.2.2016].
- Evira. 2016a. Lihantarkastuksen järjestäminen. Saatavissa: <http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/valmistus+ja+myynti/lihantarkastus/lihantarkastuksen+jarjestaminen> [viitattu 3.4.2016].
- Evira. 2016b. Eläinlääkinnällinen tarkastus tuonnissa kolmansista maista. Saatavissa: <http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/tuonti+ja+vienti/tuonti+eu+n+ulkopuolelta/elainlaakinnallinen+rajatarkastus/> [viitattu 3.4.2016].
- Haapa, M. 2000. Poliisi ja eläinsuojeluvalvonta. Tampere: Hämeen Kirjapaino.
- Hallituksen esitys 97/2010.
- Hautala, K. 2016. Hyvinvoiva hevonen menestyy. Hevosurheilu 18.3.2016.
- Hippos. 2015. Hevosen hyvinvointi kilpailupaikalla. Saatavissa: http://www.hippos.fi/raviurheilu/ravihevonen/ravihevosen_hyvinvointiohjelma/hevosen_hyvinvointi_kilpailupaikalla [viitattu 16.3.2016].
- Hippos. 2011. Tavoitteena terve ja hyvinvoiva hevonen. Saatavissa: http://www.hippos.fi/files/2396/tavoitteena_terve_ja_hyvinvoiva_hevonen.pdf [viitattu 31.3.2016].

- Hippos. 2012. Hevonen – eläinsuojelulainsäädäntöä koottuna. Saatavissa: http://www.hippos.fi/files/6519/hevonen_elainsuojelulainsaadantoa_koottuna.pdf [viitattu 8.1.2016].
- Hippos. 2014. Hevostalous lukuina 2014. Saatavissa: http://www.hippos.fi/files/11501/Hevostalous_lukuina_2014.pdf [viitattu 10.3.2016].
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino.
- Koskela, T. 2015. Eläintenpitokieltorekisteri valvonnan välineenä – toteutuuko eläintenpitokieltorekisterilain tarkoitus ja tavoitteet?. Saatavissa: <https://www.edilex.fi/artikkelit/15816.pdf> [viitattu 3.3.2016].
- Kymenlaakson käräjäoikeus R 11/702.
- Kymenlaakson käräjäoikeus R 13/737.
- Laki eläinten kuljetuksesta 5.1.2007/1429.
- Laki eläintenpitokieltorekisteristä 1.6.2011/21.
- Laki rikoslain 17 luvun muuttamisesta 1.3.2011/14.
- Lehmonen, N. 2013. Hyvä hevosenpito. Saatavissa: http://www.hippos.fi/files/6511/hyvahevosenpito_web_130326ik.pdf [viitattu 13.12.2015].
- Maa- ja metsätalousministeriö. 2016. Eläinsuojelulaki ollaan uudistamassa. Saatavissa: <http://mmm.fi/elainsuojelulaki> [viitattu 5.4.2016].
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus tuettavaa rakentamista koskevista hevostalouksrakennusten rakennusteknisistä ja toiminnallisista vaatimuksista 764/2009.
- Maankäyttö- ja rakennuslaki 5.2.1999/132.
- Matikainen, P. 2015. Eläinsuojelurikosilmoituksia eniten Sisä-Suomessa. Maa-seudun Tulevaisuus 23.11.2015.
- Mikkola, J. 2015. Eläinten hyvinvoinnin valvonta 2014. Saatavissa: http://www.evira.fi/files/attachments/fi/elaimet/elainten_hyvinvoinnin_valvonta_2014.pdf [viitattu 2.3.2016].

- Mikkola, J. 2013. Eläinten hyvinvoinnin valvonta 2012. Saatavissa: http://www.evira.fi/files/attachments/fi/elaimet/elainsuojelu_ja_elainten_pito/elainten_hyvinvoinnin_valvonta_2012.pdf [viitattu 1.4.2016].
- Pesonen, I., Virtanen, H. & Jansson, H. 2008. Hyvinvoiva, turvallinen ja ympäristöystävällinen talli – opas vastuulliseen tallitoimintaan. Saatavissa: <http://www.hippos.fi/files/1373/talliopas08.pdf> [viitattu 20.1.2016].
- Rikoslaki 19.12.1889/39.
- Satakunnan käräjäoikeus R 14/129642. Saatavissa: <https://www.edilex.fi/uutiset/41414> [viitattu 27.4.2016].
- Savolainen, J. 2010. Joka toinen epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus johti toimenpiteisiin vuonna 2009. Saatavissa: [https://www.edilex.fi/uutiset/24781?allWords=el%C3%A4insuojelun+valvonta&offset=1&perpage=20&sort=relevance&typelds\[\]=127%3Afi&searchSrc=1&advancedSearchKey=529610](https://www.edilex.fi/uutiset/24781?allWords=el%C3%A4insuojelun+valvonta&offset=1&perpage=20&sort=relevance&typelds[]=127%3Afi&searchSrc=1&advancedSearchKey=529610) [viitattu 3.3.2016].
- Streng, J. 1999. Eläinsuojelu ja rikosoikeus. Helsinki: Yliopistopaino.
- Vaasan hovioikeus R 14/990. Saatavissa: <https://www.edilex.fi/uutiset/41414> [viitattu 27.4.2016].
- Valtioneuvoston asetus hevosten suojelusta 10.6.2010/588.
- Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 5.5.2011/407.
- Virtanen, H., Pesonen, I., Hyypä, S. & Tanhuupää, J. 2008. Ekologinen ja turvallinen hevostapahtuma – opas järjestäjälle. Saatavissa: http://www.ratsastus.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/ratsastajainliitto/embeds/ratsastajainliittowwwstructure/13892_hevostapahtumaopas08.pdf [viitattu 31.3.2016].
- Ympäristönsuojeluasetus 10.9.2014/713.
- Ölander, Laura. 2016. Valvontaeläinlääkärin haastattelu. 27.4.2016.

